

Yargıtay'ın güncel içtihatları ışığında kaptanın yükleme ve boşaltmada özen yükümlülüğü ve FIOS kayıtlarının geçerliliği

Kaptan geminin sevk ve idaresi görevlerinin dışında, gemideki en üst amir ve donatan temsilcisi olarak ayrıca hukuki bağlayıcılığı olarak sayısız yetkiyle donatılmış, kanunen bir dizi sorumluluk yüklenmiştir.



6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1088 ila 1118.maddeleri arasında kaptanın sorumluluklarına dair düzenlemeler yer almaktadır. Kaptan TTK madde 1088'e göre bütün işlerinde, özellikle ifası kendisine düşen sözleşmelerin yerine getirilmesinde tedbirli bir kaptan gibi hareket etmek zorundadır. Aksi halde, 1089 uyarınca kendi kusuruyla yol açtığı zararlardan yolcular da dâhil, gemi ve eşyayla ilgili herkese karşı sorumludur, öyle ki donatanın emrine uyması kaptanı sorumluluktan kurtarmayacağı gibi, durumu bilerek kaptana emir vermiş olan donatan da sorumlu addedilecektir. TTK madde 1090'da kaptanın, yola çıkmadan önce geminin denize ve yola elverişli olmasına ve gemiye, gemi adamlarına ve yüke ait belgelerin gemide bulunmasına dikkat etmek zorunda olduğu düzenlenmektedir. Yukarıda sayılan asli sorumluluk bir yana, işbu makalemizin konusu kaptanın temelini Hague ve Hague Visby Kuralları (Madde 3, Kural II) alan yükleme, elleçleme, istif, taşıma, gözetim ve tahliyeye ilişkin yükümlülükler olacaktır. TTK madde 1091'de düzenlenmiş olan, kaptanın geminin yükleme ve boşaltmaya elverişli olup olmadığına dikkat etme yükümlülüğünü kısaca güncel bir Yargıtay içtihadı ışığında ele almaya çalışacağız.

TTK madde 1091'de kaptanın açıkça, yükleme ve boşaltma araçlarının kullanılma amaçlarına uygun durumda olmasına ve istifin, özel istifçiler tarafından yapılsa bile, denizcilikte geçerli olan kurallara uygun bir şekilde gerçekleştirilmesine dikkat etmek zorunda olduğu hükme bağlanmıştır. İkinci fıkrada kaptanın denizcilikte geçerli olan



Av. Elif KAÇAR

LLM Hasar Departmanı - Yönetmen

+90 850 420 81 36 (D.243)
elif.kacar@turkpandi.com

2008 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olmasının ardından, bir yıllık hukuk stajını deniz ve ticaret hukuku alanında iştigal eden NSN Hukuk Bürosu'nda tamamlayarak, İstanbul Barosu'ndan avukatlık ruhsatını aldı. Ardından lisansüstü eğitimi için İngiltere'ye taşındı, Kingston Üniversitesi'nde Uluslararası Ticaret Hukuku master programını tamamlayıp, akabinde yine NSN Hukuk Bürosu'nda ağırlıklı olarak ticaret ve deniz uyuşmazlıklarına ilişkin davalar / mahkeme işlerinden sorumlu (litigation) avukat olarak çalıştı. Türk P&I Sigorta A.Ş.'ye 2016 yılında hasar uzmanı olarak katıldı.



TURKP&I

kurallar uyarınca; geminin aşırı derecede yüklenmemesine, gerekli safranın gemide bulunmasına ve geminin ambarlarının taşınacak olan eşyayı kabule ve korumaya elverişli bir şekilde donatılmış olmasına dikkat etme sorumluluğundan bahsedilmektedir. Kaptanın yükümlülüğü, yükleme ve boşaltmanın başka bir firma tarafından (stevedore) ifa edildiği hallerde nasıl etkilenir, bu hususa ilişkin şayet charterparty’de kiracılara sorumluluk atfını müsait kılacak ibareler mevcut ise durum ne olacaktır, tüm bunlar mahkemelerimizde ihtilaf konusu olarak sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

TTK madde 1112 uyarınca kaptan yolculuk esnasında yükle ilgili olanların menfaati gereği eşyanın en iyi şekilde korunması için mümkün olan özeni göstermekle yükümlüdür, ancak yükle ilgili operasyon üzerinde denetiminin olmadığı, yükün tamamen bağımsız, uzman kişiler (Kanundaki deyimıyla “istifçi”) tarafından elleçlendiği hallerde, şayet charterpartide FIO/FIOS ve/veya L/S/D’ye dair kayıtlar da yer alıyor ise, durum nasıl değerlendirilecektir, Yargıtay’ın bu konudaki güncel bir içtihadına kısaca değinelim.

Yargıtay 11.Hukuk Dairesi’nin 25.02.2020 tarihli en yeni kararlarından birinde (Bknz: 2018/4517E, 2020/2010K sayılı karar) nakliyat sorumluluk sigortacısının, ilgili navlun sözleşmesi tahtında Birleşik Arap Emirliklerinden Marmaris’e taşınması kararlaştırılan motoryatın hasarlandığının tahliye sırasında anlaşılması sonrasında sigortalısına ödediği hasar bedelinin tahsili istemi söz konusudur. Yargıtay, yerel mahkeme kararını söz konusu ticari ilişkide istifi yapan firma tespit edilememesi ve bu firmanın hukuken “ifa yardımcısı” olup olmadığı anlaşılabilmesi nedeniyle bozmuştur. Konu dava dosyasında donatan vekili, konşimento tahtında uygulanacak hukukun Genova/İtalya hukuku olduğu ve buna göre müvekkilinin güvertede taşınan yükten kaynaklı olarak sorumlu tutulamayacağını belirtmişse de, mahkeme donatanın her hâlükârda 1178.madde tahtında gözetim yükümlülüğünün devam ettiğine ve 1243. maddeye istinaden buna ilişkin donatanın sorumluluğunu sınırlandıran yahut ortadan kaldıran kayıtlara itibar edilmeyeceğine ve ayrıca konşimentonun arka yüzü temin edilemediğinden yetki şartının ispatlanamadığına hükmetmiştir.

Özetle, kaptanın nezaret yükümlülüğünü denizcilik usullerine uygun bir şekilde yerine getirmesi, yanlış istif ve lashing hatalarından kaynaklı yük hasarlarında donatanın sorumluluğunu sınırlandırmada yüksek önem arz edecektir. Bu bakımdan kaptanların yüke ilişkin operasyonlarda dikkat ve özeni elden bırakmamaları gerekmektedir.